

vore skyldiga att till valförrättaren, ordföranden, anmäla den partibeteckning, som partiet eller meningsriktningen ämnade använda, samt att redan anmäld partibeteckning därefter vid valet icke finge nyttjas av annan meningsriktning.

I anslutning till det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring i lagen om proportionellt valsystem inom landsting, kommunalfullmäktige m. m. att partibeteckning, som avses i 3 § nämnda lag, måtte beredas skydd mot obehörigt utnyttjande.

Stockholm den 27 januari 1960

John R. Anderson

Nr 418

Av herrar **Holmberg** och **Hagberg**, om viss vidgning av direktiven för författningsutredningen.

Opinionen för rättvisa åt kvinnorna har äntligen lett därhän att Landsorganisationen i den nu pågående avtalsrörelsen formulerat kravet om de särskilda kvinnolönernas avskaffande ur kollektivavtalen. Den aktuella likalönsdebatten visar emellertid att arbetsgivarna inte ens är beredda att gå med på detta första steg till rättvisare lönesättning för kvinnorna. Man söker redan vägar att i praktiken sabotera de resultat som kan komma att uppnås på förhandlingsvägen. Således aktualiserar man en arbets- och meritvärdering som bygger på fortsatt diskriminering av den kvinnliga arbetskraften. Som argument härför anföres bl. a. att kvinnornas yrkesverksamma tid i regel är kortare än männens. Att så är fallet sammanhänger främst med det faktum att kvinnorna såsom mödrar, vårdare och fostrare av barnen utför en av de allra viktigaste arbetsinsatserna i samhället — en arbetsinsats av grundläggande betydelse även för nyrekryteringen till arbetslivet.

De senaste årens utveckling har visat att arbetsgivarna blir allt mindre benägna att vidta åtgärder som kunde göra det lättare för kvinnorna att förlänga sin yrkeskarriär. Det är inte bara lönesättningen och de bristande sociala åtgärderna för barntillsyn och oviljan att inrätta deltidstjänster, som bidrar till att upprätthålla kvinnornas diskriminering på arbetsmarknaden. En bidragande orsak är en slentrianmässig och kortsiktig rekryteringspolitik hos privata och offentliga arbetsgivare. Inte ens i den statliga

förvaltningen, där man i princip varit överens om likalönsprincipen och kvinnornas lika rätt till befordran alltsedan den nya behörighetslagen antogs för 35 år sedan, har kvinnorna givits praktiska möjligheter att hävda sin likställighet. På grund av en efterbliven rekryterings- och lönepolitik anställs i regel kvinnor till sådana underordnade befattningar som är placerade lägst på löneskalan. Befordringsmöjligheterna är oftast ytterst begränsade.

En annan i hög grad bidragande orsak till kvinnornas diskriminering på arbetsmarknaden är den märkbart sämre utbildning som kommer de unga flickorna till del. I synnerhet när det gäller den s. k. rena yrkesutbildningen får flickorna en sämre start i livet än pojkar. Teoretiskt föreligger numera inga hinder för flickorna att fritt välja yrke, men i praktiken möter en rad hinder, som stänger vägarna till den utbildning som behövs. För inte länge sedan förklarade rektorn vid en av landets verkstadsskolor, att anledningen till att man inte tog in kvinnliga elever var att skolan saknade damtoaletter. Även om detta kan tyckas vara den obotfärdiges förhinder, speglar det ändå en djupt rotad inställning hos skolmyndigheter, arbetsgivare och hos flertalet föräldrar. Deras syn på flickornas roll i arbetslivet måste ändras, och för att rasera denna mur av fördomar och traditionella betraktelsesätt måste det en ny fostran till, en fostran som börjar redan i hemmet och som får sin fortsättning i skolan, där ett särskilt stort ansvar åvilar yrkesvals lärare och yrkesvägledare. Uppdelningen i typiskt manliga och typiskt kvinnliga arbeten måste försvinna och den processen kommer att underlättas av den tekniska utvecklingen.

Både samhällets och de enskilda individernas intressen kräver, att kvinnornas väg till verkligt likaberättigande på alla samhällslivets områden påskyndas. Erfarenheten har visat, att Sveriges författning bör innehålla grundsatser, som garanterar kvinnornas faktiska likaberättigande i hem, skola och samhälle. I synnerhet är det av vikt att de strävanden som nu pågår för att uppnå en rättvisare lönesättning för kvinnorna snabbt vinner lagens stöd.

Med hänvisning till vad som ovan anförts yrkas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att direktiven för författningsutredningen utvidgas till att jämväl omfatta frågan om författningsbestämmelser, som allsidigt främjar kvinnornas likställighet med männen på samhällslivets alla områden.

Stockholm i januari 1960

Helmer Holmberg

H. Hagberg